

UIT HEUSDENHOUTS HISTORIE 21a

In samenwerking met Heemkundekring Paulus van Daesdonck

Vooraf: Gezien de omvang van het verhaal wordt dit in Heusdenhout Nieuws in drie delen gepubliceerd. In deze uitgave het eerste deel van het reisverhaal -en grotendeels ook het levensverhaal- van een religieuze uit het vroegere Heusdenhout.

Terug in de tijd, de tijd van Zuster Constance 1897-1958

Reizen in vroeger dagen was een belevenis op zich. Het vergde ook veel meer tijd dan nu. Toch is de aarde nog even groot als destijds en zijn rechtlijnige afstanden tussen plekken op aarde nu niet anders dan toen. Maar er waren vroeger minder rechtstreekse verbindingen en de wegen die er lagen waren minder van kwaliteit. Ook waren er minder vervoersmogelijkheden en de aanwezige vervoersmiddelen hadden een lagere gemiddelde snelheid. Verre reizen waren in de eerste helft van vorige eeuw -met de toenmalige mogelijkheden en beperkingen- nog avontuurlijke belevenissen en weggelegd voor weinigen.

Zuster Constance (Helena Oomen) uit Heusdenhout

Het kapeldorp Heusdenhout heeft in het verleden nogal wat religieuzen voortgebracht. Eén ervan is Zuster Constance, in de wereld: Helena, Adriana Oomen. Ze werd geboren in Teteringen op 16 september 1897. Haar vader was Adrianus, Antonius -Janus- Oomen (*24 februari 1867-†5 augustus 1936) en haar moeder Anna, Maria -Aant-Snoek (*21 april 1864-†18 november 1956). Het gezin Oomen-Snoek verhuisde in 1906 naar de boerderij van de grootouders van Helena, opa en oma Oomen-Leijten, aan de Kapelstraat 4 in Heusdenhout. Deze boerderij werd in 1803 gekocht door het echtpaar Pieter, Cornelis Leijten (*10 januari 1774-†5 december 1841) en Helena van Dijk (*9 oktober 1779-†17 juni 1819).

Oorspronkelijk bevond zich op die locatie de Buitenplaats met de Franse naam 'Mon Repos', -Mijn Rust-.

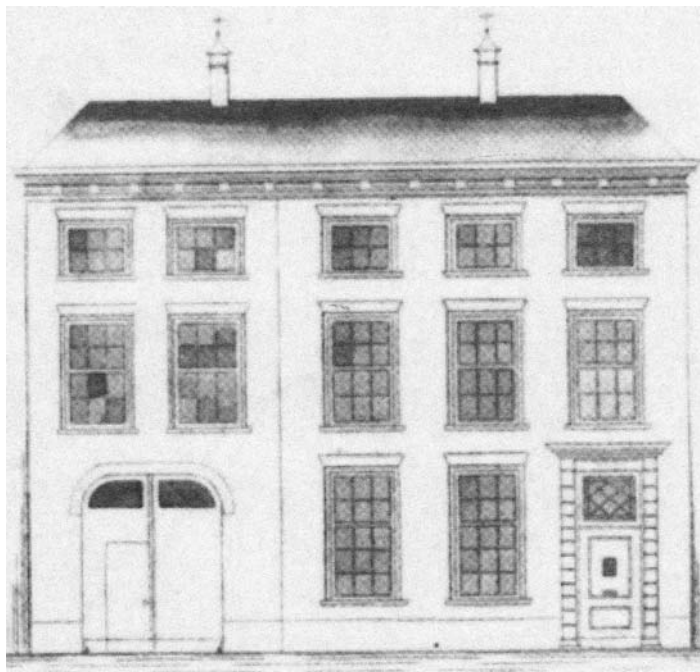
De boerderij hiervan werd later de Helenahoeve genoemd naar de echtgenote van Pieter Leijten. Omdat in die boerderij de vierde bisschop van Breda Mgr. Petrus Leijten (*16 juli 1834-†17 mei 1914) en Mgr. Antonius, Cornelius Oomen WP (*16 februari 1876-†19 augustus 1957) zijn geboren, kreeg de boerderij de naam Bisschopshoeve. Een naam die nog steeds in Heusdenhout voortleeft, maar nu als straatnaam, naam van het flatgebouw aan die straat en als naam voor het winkelcentrum.

Zusters van de Haagdijk, later 'Alles voor Allen'

Helena, Adriana Oomen trad in 1921 in bij de Zusters Franciscanessen aan de Haagdijk te Breda.

Hoe kwamen die zusters daar? Een korte geschiedenis van deze congregatie.

In 1819 richtten drie voor-
aanstaande katholieken,
Mr. Ludovicus Ingen Housz,
Mr. F.J. Hoppenbrouwers en
J.P.Eeltiens, een stichting
op voor de opvang van nood-
lijdende zieken in Breda.
Kort na de oprichting werd een
pand verworven aan de Haagdijk
op huisnummer 144.

Eerste gasthuis aan de Haagdijk waar de congregatie Alles voor Allen ontstond.

De zorg en verpleging van de patiënten werd toevertrouwd aan het echtpaar Theodorus en Wilhelmina de Vet-van Hassel. In 1826 werd er, op suggestie van Moeder Augustina van de Zusters van Dongen, een drietal vrouwen uit Leuven ingezet in het ziekgasthuis aan de Haagdijk. Barbara Saelmaeckers, Anna Maria Saelmaeckers en Catharina Corbusie wilden graag

als religieuzen werken in de ziekenzorg. Samen met Catharina Brouwers, de opvolgster van Wilhelmina de Vet-van Hassel, die in 1826 overleed, vormde dat viertal het verplegend personeel. Er sloten zich meerdere vrouwen bij hen aan.

Op 14 november 1831 legden zes van deze vrouwen hun plechtige geloften af op de Regel van de Derde Orde van Franciscus. Zij volgden voortaan de Constituties van de Penitenten Recollectinen en konden zich daardoor Franciscanessen noemen. Het jaar 1826 wordt beschouwd als het stichtingsjaar van deze congregatie, omdat de eersten er toen hun werk begonnen.

De eerste moeder-overste werd Zuster Theresia (Barbara Saelmaeckers) van 1830-1842. De congregatie werd alsmoer groter en om onroerende goederen op eigen naam te bezitten werd in 1855 'de Vereniging van vrouwen tot het verplegen van zieken en ouden van dagen Alles voor Allen' opgericht. In 1894 verhuisde het ziekenhuis naar de Leuvenaarsstraat. De naam was toen St. Elisabeth Gasthuis. In 1922 volgde de verhuizing van het ziekenhuis aan de Leuvenaarsstraat naar de nieuwbouw aan de Wilhelminasingel. De inzegening vond plaats op 23 mei 1923. Het kreeg de naam St. Ignatiusziekenhuis naar de toen-

malige moeder-overste zuster Ignatia. De congregatie lag veel eerder al, in 1834, aan de basis van het Sint Josephthuis voor bejaarden aan de Leysenhoek in Oosterhout. Later namen zes zusters in Raamsdonksveer de zorg voor kinderen op zich. Ze begonnen er met een schoolje en een weeshuis. Dit leidde in 1880 tot de start van het Sint Theresiaziekenhuis, het latere Dongemond ziekenhuis. Ook in de wijkverpleging bij de R.K. Vereniging Het Wit-Gele Kruis waren zij op vele plaatsen in de regio actief.

Buiten de Nederlandse grenzen was de congregatie actief in: Curaçao (1855-1988), Tanzania (1956-1995) en Duitsland (1959-1979). Successievelijk zijn alle taken in de handen van leken overgegaan.

Sinds 1952 is Mater Dei, volledig Maria Mater Dei, aan de Mgr. Hopmansstraat het moederhuis van de congregatie. In de tachtiger jaren is dat verbouwd en over enige tijd gaan de nog overgebleven zusters er vertrekken.

Alles voor Allen is de congregatie waarvan Helena Oomen begin twintiger jaren deel van ging uitmaken. Op 8 september 1922, de

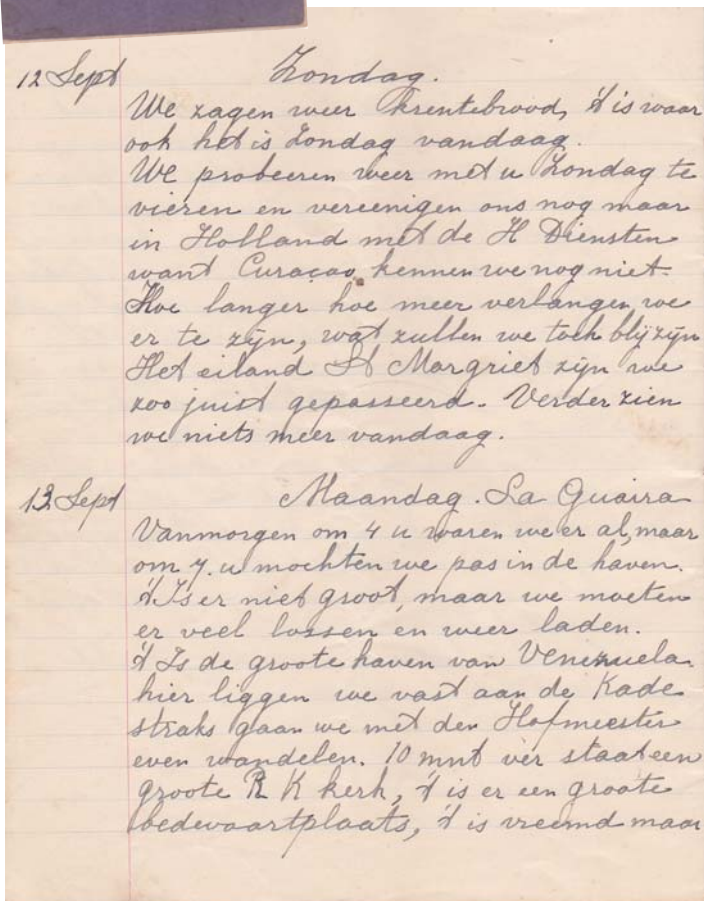
Hospitaal, te Curaçao waar Zuster Constance in 1926 ging werken.

feestdag van Maria Geboorte, werd Helena geprofest. In 1926 werd ze, als Zuster Constance, overgeplaatst naar het St. Elisabeth Gasthuis in Curaçao.

Erfstuk, blauw schoolschriftje

Op 15 december 2008 overleed te Oosterhout Cornelia, Anna, Maria, Chrysentine (Carry) Oomen, echtgenote van Ir. Hans Groenewegen. Ze werd geboren te Heusdenhout 20 maart 1941 als dochter van Johannes, Gerardus, Cornelis-Jan- Oomen (*16 oktober 1911- †27 mei 2005) en Maria, Antonia, Anna -Rie- Backx (*26 januari 1913- †2 november 1995) in hun toenmalige boerderij aan de Heusden-

Het blauwe schoolschriftje met het reisverhaal en een passage met het handschrift van Zuster Constance.

houtseweg 20. Haar jongere broer Ad (*Heusdenhout 1944), nu woonachtig in Bavel, ontving uit haar bezittingen een schoolschriftje uit vroeger dagen met een blauwe kaft. Carry had dat schoolschriftje via haar vader verkregen als erfstuk van haar tante Constance, die als religieuze in Curaçao heeft gewerkt. Het schriftje bevat het door Zuster Constance met de hand geschreven reisverslag van haar heenreis naar Curaçao in 1926. Samen met enkele medezusters maakte Zuster Constance de reis over de Atlantische Oceaan.

Rijke Roomse leven

In de rooms-katholieke kerk, met name in Zuid-Nederland, staat de periode tussen ongeveer 1860 en 1960 bekend als de periode van het Rijke Roomse Leven. De kerk manifesteerde zich toen nadrukkelijk en was maatschappelijk in allerlei verbanden aanwezig. Nederland bracht in die tijd nogal wat religieuzen voort, waarvan een deel naar verre gebieden werd uitgezonden. Als missionaris of missiezuster verrichtten zij daar hun arbeid. In de loop der jaren verschoof de aandacht van 'zieltjes winnen' voor het katholieke geloof steeds meer naar het bieden van

Het gezin Oomen-Snoek in 1920 met -voordat ze in het klooster traden- Helena, Zuster Constance, in het kader links, en Maria, Zuster Benigna in het kader rechts. Naast Helena staat haar broer Toon, die later als Witte Pater in Afrika ging werken.

ontwikkelingshulp. De bedoeling was om in de missiegebieden de bevolking qua 'beschaving' op een hoger plan te brengen. Het opleggen van een westers normen- en waardenpatroon aan volkeren met een afwijkende voorgeschiedenis en cultuur gaat echter niet zomaar, heeft men intussen gemerkt.

Het werd destijds door families als een eer beschouwd als één of

Zr. Constance kort na haar professie in 1922 te midden van een aantal familieleden aan de Haagdijk

enkele van de kinderen als religieus, pater, priester, broeder of zuster, hun leven inrichtten. In het gezin Oomen-Snoek waren meerdere religieuzen. Naast Helena, die zuster Constance werd, was dat haar zus: Maria, Elisabeth, Petronella (*23 maart 1902-†8 juni 1977). Zij werd op 4 oktober 1925 bij de Franciscanessen te Dongen als Zuster Benigna geprofest. Haar jongere broer Antonius, Petrus, Adrianus (*3 januari 1907-24 juni 1948) werd op 29 juni 1933 priester gewijd bij de Witte Paters te Carthago in Tunesië.

Een familielid van moederszijde, Anna, Maria, Catharina Snoek (*Teteringen 25 oktober 1886-†Curaçao 26 oktober 1935), werd op 4 juli 1917 geprofest bij de Zusters van de Haagdijk. Zij vertrok op 12 september 1919 als Zuster Maria Constantia naar Curaçao. Mogelijk was zij voor Helena, zuster Constance, en haar zus Maria een voorbeeld tot navolging.

*Ontmoeting tussen twee zussen
Zr. Constance (l) en Zr. Benigna (r),
Helena en Maria Oomen.*

Dit is het eerste deel van het verhaal over Zuster Constance. In de volgende aflevering gaat ze vanuit Breda op weg naar Curaçao. Ze verlaat het land met de boot vanuit IJmuiden.

Voor reacties op dit artikel en voor overige verhalen en foto's uit het oude Heusdenhout houden we ons zeer aanbevolen. Reageer via: wijkraad@heusdenhout.nl
Eerdere artikelen in de reeks Uit Heusdenhouts Historie zijn te lezen op www.heusdenhout.nl
Werkgroep Heusdenhouts Historie.

